

**קורס מס': 290.2036, שנה"ל תשע"ז 2016/2017 סמסטר א'
מיומנויות בינאישיות: קשר ותקשורת במפגש הטיפולי
שנה ב', סמסטר א'**

מרכזת הקורס: גב' קרול רביד

מרצות: גב' יעל אונגר-ארנוב, ד"ר הדס גולדבלט, פרופ' מיכל גרנות, דר' רועי טרייסטר, גב' מירי פלג, גב' קרול רביד, גב' מיכל שפירא
שעות קבלה והתקשרות עם המרצים: המרצים ימסרו לסטודנטים, כל אחד בכתנו, פרטים על אודות שעות קבלה ופרטי התקשרות.

רקע

קורס זה מהווה חלק ממקבץ קורסים של מיומנויות בין-אישיות לכל אורך שנות לימודי הסייעוד. שנה א' – קורס מבוא למיומנויות בינאישיות. שנה ב' – קשר ותקשורת במפגש הטיפולי במצבים יומיומיים ושגרתיים במהלך אשפוז. שנה ג' – קשר ותקשורת במפגש הטיפולי במצבים מורכבים. שנה ד' – קשר ותקשורת במפגש הטיפולי ועם צוות רב-מקצועי, לקראת גיבוש זהות מקצועית.

מטרת הקורס

פיתוח מיומנויות יעילות של קשר ותקשורת במצבים יומיומיים ושגרתיים במהלך אשפוז, עם מטופלים ובני משפחתם. הקורס ידגיש יישום מיומנויות, תוך הדגמת יכולות רפלקטיביות ולמידה מהתנסות.

מטרות למידה

בסוף סמסטר א' הסטודנט¹ יהיה מסוגל:

- לנהל ראיון שבסופו יכיר את עולמו של האחר - צמתים ואירועי חיים משמעותיים, רקע משפחתי, תרבותי וחברתי, מקורות תמיכה, וכן תפיסות, עמדות והתנהגויות בריאות.
- ליצור קשר ראשוני המבוסס על כבוד, אמון, פתיחות, אמפטיה וקבלת האחר.
- לפתח יכולת רפלקטיבית: לתאר מחשבות, רגשות והתנהגויות, ולזהות קשיים/חסמים וחוזקות, המתרחשים אצל הסטודנט בהקשר של מפגשים בין אישיים.

תכנים

בסמסטר א' נעסוק בתחומים הבאים:

- תקשורת בין-אישית והיבטיה המילוליים, הלא מילוליים והרגשיים.
- שוני תרבותי והשפעתו על תקשורת בין-אישית (שוני לאומי, דתי, מגדרי, אתני, גילי).
- טכניקות ראיון – הצטרפות (joining), בניית חוזה לראיון, דיבוב, הקשבה אקטיבית ושתיקה, העלאת השערות ובדיקתן, סיום הראיון.
- מודעות עצמית ורפלקציה - זיהוי והבנה של מחשבות, רגשות והתנהגויות בי ובזולת.
- התקשרות – יצירת אמון, קבלה, כבוד, חוסר שיפוטיות, הכלה, תמיכה, חשיפה עצמית.
- מתן וקבלה של משוב.

שיטות ההוראה

- תרגול מיומנויות בזוגות ובמליאה.
- משחקי תפקידים.
- ניתוח ודיון בראיונות שנערכו בכיתה או בראיונות מצולמים (שנערכו בתוך או מחוץ לכיתה).
- ניתוח ודיון בסרטים ובסיפורים שיובאו לכתה.

¹ המינוח "סטודנט" מתייחס לגברים ולנשים כאחד

הערכה

- נוכחות חובה בכל השיעורים!
- השתתפות בראיונות בכיתה, במשחקי תפקידים.
- הדגמת התקדמות ביכולת הרפלקטיבית דרך כתיבת שלוש רפלקציות.
- ציון עובר (60) במבחן תיאורטי – ניתוח ויניטה מתוך סרט.
- ציון עובר (60) במבחן מעשי – ראיון (ראו נספח 1)
- עמידה בכל משימות ההערכה תקנה לסטודנט ציון עובר ותאפשר מעבר לקורס ההמשך בסמסטר ב'.

רשימת מקורות לקריאה

הערות

- א. פריטים המסומנים בכוכבית הם קריאת חובה בקורס.
- ב. ליד כל פריט מצוין תחום התוכן הרלוונטי לקורס שבו פריט זה עוסק.

*בנבנישתי, ר. (1984). האזנה ודיבוב בראיון. ירושלים: פרסומי בתי הספר לעבודה סוציאלית בישראל, הוצאת אקדמון. עמ' 50-77.
מיומנויות ראיון.

בנימין, א. (1994). הראיון המסייע. תל-אביב: ספרית הפועלים, הקיבוץ הארצי.
מיומנויות ראיון.

מעוז, ב., רבין, ס., כץ, ח. ומטלון, א. (2004). החולה, הרופא ומה שביניהם: הגישה הבינאישית ברפואה. תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.
פרק ה' – אינטימיות וגבולות.
פרק ז' – "הסיפור" של החולה.
פרק יד' – שימוש בנרטיב (סיפור) ברפואה

מרגלית, א. ועשת, י. (1997). האדם שברופא, הרופא שבאדם. תל-אביב: יוזמות הייליגר.
פרק 3 – הצטרפות Joining: יצירת קשר טוב (Rapport) עם המטופל מתחילת המפגש.
עמ' 64-86.

נוימן, מ. (2010). היבטים נפשיים של מחלה ונכות. בתוך א. אליצור, וח. מוניץ (עורכים), פרקים נבחרים בפסיכיאטריה (עמ' 405-415). תל אביב: פפירוס.

רוזנהיים, ר. (1990). אדם נפגש עם עצמו. ירושלים: שוקן.
*חוזה טיפולי- עמ' 44-48
*כבוד ואמון – עמ' 94-102
*אמפטיה – עמ' 90-94

*שנלר, ר. (1984). אמפתיה ותקשורת במפגש הבין-תרבותי. חברה ורווחה, ה'(4), 299-316.

שצמן, ח. (1994). לגעת בך. תל-אביב: יוזמות הייליגר.
תקשורת בין אחות לחולה.

Arnold, E., & Boggs, K. (2016). *Interpersonal relationships: Professional communication skills for nurses* (7th ed.). St. Louis, MI: Saunders. Chapter 7 - Intercultural communication
תקשורת בין-תרבותית

*Blazer-Riley, J. (2008). *Communication in nursing*. St. Louis, MI: Mosby.
פרק 1 - תקשורת אחראית, אסרטיבית ואיכפתית בסייעוד
*פרק 8 – כבוד
*פרק 19 – משוב

Daudelin, W. M. (1995). Learning from experience through reflection. *Organizational Dynamic*, 24, 36-48.
רפלקציה

Douglas, I. (2002). Reflective practice. In R. Hogston, & , M. P. Simpson (Eds.), *Foundation of nursing practice* (2nd ed.) (pp. 393-426). New-York, NY: Palgrave Macmillan.
רפלקציה

Freshwater, D. (2003). *Counselling skills for nurses, midwives and health visitors*. Maidengead, England/Philadelphia, PA: Open University Press.
פרק 3 – בניית יחסים
פרק 4 – אחזקת היחסים
פרק 5 – סיוע לשינוי

*Galanti, G. A. (2008). *Caring for patients from different cultures* (4th ed). Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.
*Basic concepts – p. 1-6
*Values, worldviews – p. 13-16
שוני תרבותי

Lynn-McHale, D., & Dearick, J. A. (2000). Trust between family and health care provider. *Journal of Family Nursing*, 6(3), 210-230.
אמון בין משפחות למטפלים

Mechanic, D., & Meyer, S. (2000). Concepts of trust among patients with serious illness. *Social Science & Medicine*, 51, 657-668.
אמון בין מטפל למטופל

Taylor, C. (2003). Narrating practice: Reflective accounts and the textual construction of reality. *Journal of Advanced Nursing*, 42, 244-251.
רפלקציה

Thompson, T. L., Dorsey, A. M., Miller, K. I., & Parrott, R. (2003). *Handbook of health communication*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

תקשורת בהיבטים של בריאות

Tucker, C. M., Herman, K. C., Pedersen, T. R., Higley, B., Montrichard, M., & Ivery, P. (2003). Cultural sensitivity in physician-patient relationships. *Medical Care*, 41, 859-870.

שוני תרבותי

*Van Servellen, G. (1997). *Communication skills for the health care professional: Concepts and techniques*. Gaithersburg, MD: Aspen Publishers.

פרק 2 – טבעו של הקשר הטיפולי

פרק 3 – שוני תרבותי

***פרק 5 – אמון**

***פרק 7 – שתיקות והפסקות**

***פרק 8 – חשיפה עצמית**

***פרק 10 – שיקופים ופירושים**

נספח מס' 1

הנחיות להכנת המבחן המעשי – ראיון ורפלקציה על הראיון

הכנה לראיון

1. בחר/י מרואיין שהיכרות שלך איתו היא שטחית או שאינך מכיר/ה אותו כלל. כדאי לבחור מרואיין עם מחלה כרונית.
2. קבע/י עם המרואיין מועד ומקום לראיון לאחר שקיבלת הסכמה לראיון ולצילום (הצילום הוא של המראיין בלבד ולא של המרואיין). ההקלטה היא של כל הראיון – מראיין ומרואיין).
3. הכן/י אמצעי צילום לצורך תיעוד הראיון (מצלמה, רשמוקול או טלפון חכם).
4. תכנן/י את מבנה הראיון (פתיחת הראיון, חוזה, גוף הראיון, וסיום).
5. תכנן/י את תחומי התוכן עליהם תרצה/י לראיין ומספר שאלות לדוגמא (כדאי לכתוב לעצמך מראש).
6. כוון/י את המצלמה אליך ובדוק/י שהציווד עובד. התחל בראיון.

רפלקציה על הראיון : (עד עמוד אחד)

*יתכנו שינויים קלים

1. תאר/י את מיומנויות הקשר בהן השתמשת בראיון, עם דוגמאות מהראיון.
2. תאר/י את המחשבות, הרגשות והתחושות הגופניות שלך בזמן הראיון, והשפעתן על התנהגותך ותגובותיך בראיון.
3. (אפשרות נוספת לרפלקציה): תן/י לעצמך משוב על יכולותיך כמראיין: החוזקות והחולשות שלך.

היקף הרפלקציה – עמוד אחד.

את צילום הראיון והרפלקציה יש להגיש עד לתאריך אשר ייקבע עם המנחה.

בהצלחה!!!